

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ

КОРДЯК ОКСАНА СТЕПАНІВНА

УДК 336

**УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ РІВНОВАГОЮ
ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ ГАРАНТУВАННЯ
ЙОГО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ, НА ПРИКЛАДІ
ТОВ «ЗАДАРІВСЬКИЙ ЦЕГЕЛЬНИЙ ЗАВОД»**

8.03050801 «Фінанси і кредит» (за спеціалізованими програмами)

Автореферат

дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Тернопіль
2017

Роботу виконано на кафедрі економіки та фінансів Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України

Керівник роботи: кандидат економічних наук, доцент
Винник Тетяна Михайлівна,
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя,

Рецензент: кандидат економічних наук, доцент
Голда Надія Михайлівна,
доцент кафедри промислового маркетингу
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя,

Захист відбудеться 23 лютого 2017 р. об. 11³⁰ годині на засіданні екзаменаційної комісії № 60 у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя за адресою: 46001, м. Тернопіль, вул. Білогірська, навчальний корпус № 10, ауд.143.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Для забезпечення сталого економічного зростання країни основним завданням економіки України є підтримання відповідного рівня національної безпеки. При цьому рівень національної економічної безпеки визначається рівнем безпеки окремих господарюючих суб'єктів. Забезпечення економічної безпеки неможливе без своєчасної ідентифікації загроз як внутрішніх, так і зовнішніх.

Вагомий внесок у розробку теоретичних та методичних засад оцінки фінансової рівноваги та економічної безпеки, внесли такі вчені-економісти як Васильців Т. Р., Довбня С. Б., Гичова Н.Ю., Кавун С. В., Кириченко О. А., Геєць В. М., Кизим М. О., Клебанова Т. З., Черняк О. В. та інші. У своїх працях автори описують проблеми управління економічною безпекою підприємства як у цілому, так і за складовими елементами. Значна увага приділяється обґрунтуванню сутності економічної безпеки, її елементів, необхідності її всебічного дослідження, пропонуються підходи до оцінки. Питання оцінки фінансової рівноваги розглядалися в працях М.І.Баканова, І.Т.Балабанова, Д.Блейка, Г.В.Савицької, М.О.Федотової, А.Д.Шеремета та ін.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є розроблення теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо формування та забезпечення фінансової рівноваги в системі гарантування економічної безпеки підприємства.

Для досягнення зазначеної мети були поставлені наступні завдання:

- розкрити теоретичні аспекти фінансової рівноваги та фінансової безпеки підприємства;
- ідентифікувати фактори впливу на фінансову стійкість;
- здійснити оцінку майнового стану підприємства;
- проаналізувати показники фінансової стійкості на ТОВ «Задарівський цегельний завод»;
- розробити пропозиції щодо забезпечення підприємства належним рівнем фінансової стійкості;
- обґрунтувати економічну ефективність запропонованих заходів.

Об'єкт дослідження. Фінансово-господарська діяльність ТОВ «Задарівський цегельний завод».

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та практичні засади забезпечення та ефективного управління фінансовою рівновагою на досліджуваному підприємстві.

Методи дослідження. У дипломній роботі використано наступні методи дослідження: порівняння, аналізу, узагальнення, аналогії, групування, графічний метод, абстрагування, моделювання, методи фінансово-економічного та статистичного аналізу, системний підхід та методи економіко-математичного моделювання.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій з удосконалення

управління фінансовою рівновагою. Основними результатами магістерської роботи, що обумовлюють її наукову новизну є наступні:

- обґрунтовано економічну ефективність збільшення величини власного капіталу у джерелах фінансування діяльності;
- запропоновано застосовувати сучасні способи фінансування підприємства: вексельні розрахунки та факторинг;
- рекомендовано застосування ERP-систем для більш ефективного менеджменту підприємства.

Практичне значення одержаних результатів. Сформульовані та обґрунтовані в магістерській роботі положення, висновки і пропозиції мають деяку практичну значимість в процесі реалізації завдань, пов'язаних з вдосконаленням управління фінансовою рівновагою вітчизняних підприємств.

Публікація результатів дослідження. За результатами дослідження опубліковано 1 наукову працю загальним обсягом 3 др. арк.

Обсяг і структура роботи. Магістерська робота містить вступ, шість розділів, висновки, список використаних джерел та додатки. Повний обсяг роботи – 184 сторінки. Робота містить 16 таблиць, 20 рисунків, 6 формул. Список використаних джерел налічує 93 найменування на 10 сторінках, 2 додатки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, методи та теоретичну базу дослідження, обґрунтовано наукову новизну і практичне значення одержаних результатів.

У **першому розділі** виокремлено теоретичні основи сутності фінансової рівноваги. Наведено способи розрахунку основних показників, що характеризують її рівень та дають змогу оцінити ефективність діяльності господарюючого суб'єкта. Охарактеризовано економічну безпеку, наведено основні підходи до організації процесу управління економічною безпекою.

У **другому розділі «Аналіз ефективності управління майном ТОВ «Задарівський цегельний завод»** охарактеризовано діяльність ТОВ «Задарівський цегельний завод», проаналізовано майно та джерела його утворення, визначено ймовірність банкрутства за Альтманом.

Ефективність діяльності ТОВ «Задарівський цегельний завод» у звітному періоді погіршилась. Так, аналіз оборотності засвідчує, що протягом 2014 -2015 років, після поживлення рівня ділової активності у 2012 -2013 роках, період обороту агрегатів оборотних активів збільшився, що відображає зниження ділової активності підприємства. Рентабельність діяльності ТОВ «Задарівський цегельний завод» у 2011 – 2015 роках теж є негативною (підприємство працювало збитково). Підтвердженням негативної динаміки функціонування підприємства є оцінка ризику банкрутства згідно моделі Альтмана – результати факторного аналізу банкрутства підтверджують негативну тенденцію та засвідчують високий рівень ризику банкрутства.

У **третьому розділі** здійснено комплексну оцінку фінансової рівноваги підприємства з точки зору його економічної безпеки та перспектив розвитку.

Виявлено, що основною проблемою на ТОВ «Задарівський цегельний завод» є низький рівень ефективності управління фінансовими ресурсами з точки зору забезпечення його економічної безпеки.

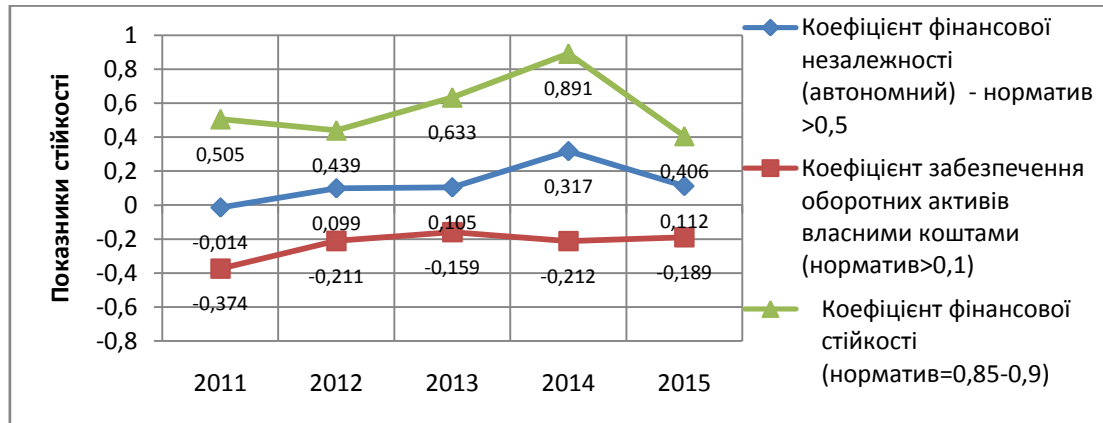

Рисунок 1. Динаміка показників незалежності та фінансової стійкості ТОВ «Задарівський цегельний завод» у 2011 – 2015 роках

Збитковість діяльності підприємства у 2015 році поглиблює негативну тенденцію щодо зниження рівня автономії та підвищує ймовірність банкрутства підприємства.

У **спеціальній частині** досліджено тенденції розвитку ринку будівельних матеріалів, наведено основні шляхи забезпечення економічної безпеки підприємств будівельної галузі.

Будівельна галузь є однією з ключових секторів економіки, ефективність роботи будівельних підприємств є індикатором розвитку економіки загалом. Однак специфіка діяльності будівельних підприємств створює труднощі у ідентифікації рівня їх економічної безпеки. Для забезпечення ефективного функціонування сучасному підприємству будівельної галузі необхідно не тільки постійно проводити моніторинг рівня економічної безпеки, але оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, виникнення потенційних і реальних загроз, беручи до уваги особливості соціально-економічного розвитку, його тенденції й перспективи.

У **частині «Обґрунтування економічної ефективності»** окреслено механізм удосконалення управління фінансовою рівновагою підприємства, зокрема запропоновано оптимізувати структуру капіталу за допомогою фінансового левериджу.

Рекомендовано також, з метою підвищення рівня фінансової рівноваги, застосовувати сучасні способи фінансування господарської діяльності, такі як вексельні розрахунки та франчайзинг. ТОВ «Задарівський цегельний завод» пропонується також використання ERP-системи (EnterpriseResourcePlanning), що спростить систему функціонування підприємства та сприятиме підвищенню ефективності управління ним. Доведено можливість прогнозування рівня

фінансової стійкості на основі багатофакторної регресійної моделі взаємозв'язку ліквідності і показників фінансової стійкості.

У частині «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» відображено організацію роботи з забезпечення та фінансування охорони праці на ТОВ «Задарівський цегельний завод», що відповідає безпечним і сприятливим умовам праці. Запропоновані заходи щодо поліпшення охорони праці не лише призведуть до поліпшення стану охорони праці на ТОВ «Задарівський цегельний завод», а й сприятимуть підвищенню продуктивності праці, що, відповідно, вплине на ефективність діяльності підприємства загалом. Визначено можливості роботи ТОВ «Задарівський цегельний завод» в умовах радіоактивного, хімічного, бактеріологічного (біологічного) забруднення. З'ясовано, що розробка й планування заходів щодо сталості діяльності підприємства залежать від превентивного визначення ступеня впливу надзвичайних подій на виробничу діяльність підприємства.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі наведено теоретичні основи сутності фінансової рівноваги, способи розрахунку її основних показників. Охарактеризовано економічну безпеку та відображено основні підходи до організації процесу управління економічною безпекою.

Проаналізувавши фінансово-господарську діяльність ТОВ «Задарівський цегельний завод» встановлено, що її ефективність знизилась.

На основі комплексної оцінки фінансової рівноваги підприємства з точки зору його економічної безпеки та перспектив розвитку виявлено, що основною проблемою на ТОВ «Задарівський цегельний завод» є низький рівень ефективності управління фінансовими ресурсами з точки зору забезпечення його економічної безпеки.

Дослідження тенденцій розвитку ринку будівельних матеріалів засвідчують, що специфіка діяльності будівельних підприємств створює труднощі та неоднозначність у ідентифікації рівня їх економічної безпеки.

Окреслено механізм удосконалення управління фінансовою рівновагою підприємства, зокрема запропоновано оптимізувати структуру капіталу за допомогою фінансового левериджу. Рекомендовано застосовувати сучасні способи фінансування господарської діяльності, такі як вексельні розрахунки та франчайзинг. Для підвищення ефективності системи управління пропонується використання ERP-системи (EnterpriseResourcePlanning). Доведено можливість прогнозування рівня фінансової стійкості на основі багатофакторної регресійної моделі взаємозв'язку ліквідності і показників фінансової стійкості.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1. Кордяк О. Гривня: молода, але досвідчена / О. Кордяк // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у

глобальному, регіональному та локальному вимірах», 22-24 вересня 2016 року — Т. : ТНТУ, 2016 — С. 16-19.

АНОТАЦІЯ

Кордяк О.С. Удосконалення управління фінансовою рівновагою підприємства в системі гарантування його економічної безпеки, на прикладі ТОВ «Задарівський цегельний завод. – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» за напрямом підготовки 8.03050801 «Фінанси і кредит» (за спеціалізованими програмами). –ТНТУ ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2017.

Об'єктом дослідження є оцінка фінансово-господарської діяльності, зокрема фінансової рівноваги в системі гарантування економічної безпеки підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та практичні засади забезпечення та ефективного управління фінансовою рівновагою на досліджуваному підприємстві.

Метою магістерської роботи є розроблення теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо формування та забезпечення фінансової рівноваги в системі гарантування економічної безпеки підприємства.

Методи дослідження. У дипломній роботі за освітнім ступенем «Магістр» були використані такі методи дослідження: порівняння, аналізу, узагальнення, аналогії, групування, графічний метод, абстрагування моделювання, методи фінансово-економічного та статистичного аналізу, системний підхід та методи економіко-математичного моделювання.

У магістерській роботі висвітлено теоретичні та практичні аспекти фінансової рівноваги та економічної безпеки. Розглянуто механізм формування фінансової рівноваги. Відображено взаємозв'язок між фінансовою стійкістю та економічною безпекою.

Охарактеризовано діяльність ТОВ «Задарівський цегельний завод» шляхом економічної оцінки його виробничого потенціалу, аналізу майна та фінансових результатів діяльності. Визначено стійкість фінансового стану та розраховано рівень ліквідності та ділової активності.

Запропоновано механізм удосконалення управління фінансовою рівновагою шляхом оптимізації структури капіталу за допомогою фінансового левериджу. Рекомендовано застосування вексельних розрахунків та факторингу. Пропонується використання ERP-системи (EnterpriseResourcePlanning), що спростить систему функціонування підприємства та сприятиме підвищенню ефективності управління ним. Спрогнозовано рівень фінансової стійкості на основі багатofакторної регресійної моделі взаємозв'язку ліквідності і показників фінансової стійкості.

Обґрунтовано результативність запропонованих заходів.

Результати дослідження можуть бути використані при управлінні фінансовою рівновагою вітчизняними підприємствами.

Ключові слова: фінансова рівновага, економічна безпека, фінансовий стан, ліквідність, фінансовий леверидж, вексельні розрахунки, факторинг, ERP-система.

ABSTRACT

Kordyak O.S. Improvement of enterprise financial balance management to ensure its economic security (LLC “Zadariv brick factory” as a case study) - Manuscript.

Research on education and qualification of Master degree 8.03050801 "Finance and Credit" (according to special programmes) - TNTU Ivan Pul'uj. - Ternopil, 2017.

The object of study is to evaluate the financial and economic activities, including financial balance in the system to guarantee economic security.

The subject of the study is theoretical, methodological and practical principles of security and effective management of financial balance in the target company.

The purpose of the master's work is development of theoretical concepts and practical recommendations for development and ensuring financial balance in the system of guaranteeing economic security.

Research methods. In the thesis work by educational degree «Master» were used following methods: comparison, analysis, synthesis, analogy, grouping, graphical method of abstraction modeling, methods of financial, economic and statistical analysis, system approach and methods of economic-mathematical modeling.

In the master's work covers theoretical and practical aspects of financial balance and economic security. The mechanism of formation of financial balance. Showing the relationship between financial stability and economic security.

The characteristic activity of «Zadariv brick factory» through its economic assessment of production capacity, the analysis of property and financial performance. Determined stability of the financial condition and liquidity, and calculated business activity.

The mechanism of improving the management of financial balance by optimizing the capital structure through financial leverage. Recommended use bill payments and factoring. It is proposed to use the ERP-system (EnterpriseResourcePlanning), which simplify operation of the business and will increase the efficiency of management. Predicted level of financial stability based on multi-regression model of the relationship of liquidity and indicators of financial stability.

Grounded effectiveness of the proposed measures.

Results of the study can be used in the management of financial balance domestic enterprises.

Keywords: financial balance, economic security, financial condition, liquidity, financial leverage, bill payments, factoring, ERP-system.